

de naam van het oude bokje op de later ingevoerde heulbank overging, dan wordt het begrijpelijk, dat het vroeger gearriveerde paalmes geen bokmes kon worden, omdat het bokje nl. veel te laag en te licht was om er het paalmes aan vast te maken.

De opmerkelijke lezer heeft geconcludeerd, dat er een kleine West-faalse expansie in ons betoog is binnengeslopen: het trekmes plus trekbröt als randverschijnsel van de Duitse Schnitzbankverbreiding. Ik zal het toejuichen als een zaakgeografische studie van deze werktuigen de gedachte komt bevestigen. Maar die bevestiging is de uitdrukkelijke voorwaarde, want de gegevens zijn wel wat karig om er een verstrekkende gevolgtrekking aan te verbinden. De *praam*-vlek op de heulbankkaart zal men naar mijn idee zeker niet als een expansiepatroon moeten interpreteren. Afgezien van het feit dat het een naam lijkt die oorspronkelijk van toepassing is geweest op een werkbank met bewegende delen — nergens is het overigens in die betekenis te vinden — heeft de heulbank in Duitsland i.v.m. de nabijheid van de isopragme te weinig achterland om welke straling dan ook in deze betekenisfeer aannemelijk te maken. Is de verbreiding van het woord als onderdeel van een heel ander woordveld wel expansief te verklaren, dan zal eenieder de argumenten graag vernemen. In de klomperij is het dat niet, al sluit het nog zo mooi aan bij een zeer uitgestrekt Duits praamgebied, dat loopt van Oost-Friesland tot in Heinsberg toe. Ik zie er een algemeen gangbaar woord in, dat bij het verschijnen van de heulbank op die zaak werd toegepast in een streek die er graag gebruik van maakte, al ben ik mij er terdege van bewust, dat dat gezamenlijk graag gebruik maken van een of ander woord toch wel een merkwaardige zaak is.

Kniep e.d. moet ongeveer op dezelfde wijze geïnterpreteerd worden als *praam*: het is ook een werkwoordsstam, het zal ook eerder een bankje met bewegende delen hebben aangeduid. Men herinnere zich de naam *kniepbaank*, onder B genoemd, die werd opgegeven voor de trekbank. Hoewel de argumenten niet overweldigend zijn — ik had mij de oogst van vragenlijst 32 groter voorgesteld — vind ik toch die ene opgave van principieel belang. Men kan eruit afleiden, dat het gebied met *kniep*, en ik wil dit ook graag laten gelden voor dat met *praam*, hoewel dan zonder enig argument, oorspronkelijk een randzone is geweest, grensland tussen isoglosse en isopragme. Tegenwoordig zijn beide woorden karakteristieke heulbankbenamingen; daaraan twijfel ik niet, zelfs niet met de *kniepbaank* van lijst 32 in de hand. Maar dat is heel iets anders. Eenmaal was heel Oost-Nederland nauwelijks met het verschijnsel heul-